

Pelastustoimi ja varautuminen

Sisäministeriö
Pelastusosasto

Lausuntopyyntö VN/18671/2022

Aluehallintovirastojen yhteinen lausunto pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohjeen luonnoksesta

Sisäministeriö on pyytänyt aluehallintovirastoilta lausuntoa pelastustoiminnan päivitetyn toimintavalmiuden suunnitteluohjeen luonnoksesta. Aluehallintovirastot antavat yhteisen lausunnon ohjeesta. Lausunnon on koonnut Itä-Suomen aluehallintovirasto.

Aluehallintovirastot toteavat pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohjeen luonnoksesta seuraavaa:

Yleisiä huomioita

Ohjeluonnoksen kieliasu ja kirjoitustyyli tekevät ohjeesta epäselvän ja sen takia kokonaisuutena vaikeasti ymmärrettävä. Ohjeluonnos olisi vaatinut jo ennen lausuntokierrosta tekstin yleisen oikoluvun ja yhtenäistämisen; jotkin kohdat olivat varsin selkeitä, mutta osassa taas todella hankalia lauserakenteita.

Luonnoksessa käytetyissä sanavalinnoissa on virheitä, osaa määrittelyistä termeistä ei käytetä ohjeessa eikä kaikkia niitä käytetä johdonmukaisesti (poimintana esimerkki ohjeesta: ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika, ensimmäisen yksikön toimintavalmius, ensimmäisen yksikön nopean pelastustoiminnan suunnittelu, ensimmäisten yksiköiden aluerajat, ensimmäisen yksikön toimintavalmiuden palveluverkko, ensimmäinen pelastustoimen yksikkö, ensimmäisen yksikkö, pelastustoimen ensimmäinen tilannepaikan tavoittava yksikkö, ensimmäinen tilannepaikan tavoittava ja kyvykkyyksivaatimukset täyttävä yksikkö).

Varsinainen ohje tulisi olla tiiviimpi, siinä tulisi olla vähemmän tarkkoja lakipykäläluetteloja (pelkkä lakiviite riittää ohjeessa) ja sen tulisi olla enemmän käytännön suunnittelua ohjaava.

Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen (perustelumuition) tulee sisältää myös perusteellinen vaikutustenarviointi, jotta ohjeen taloudelliset ja toiminnalliset vaikutukset tulevat esille. Hyvinvointialuelainsäädäntö edellyttää hyvinvointialueilta vaikutusten arviointia palvelujen tuotannon näkökulmasta, näin ollen tulisi toimia myös säädösvalmistelussa.

Yksityiskohtaisia huomioita

Palvelutarpeen arviointi

Paikallisiin riskeihin perustuva arviointimenetelmä (= suorituskykykohtainen, hyvinvointialueen eri osissa tehtävä palvelutarpeen arviointi) tulee kuvata yksityiskohtaisemmin, jotta arvioinneista tulee valtakunnallisesti yhdenmukaisia ja vertailukelpoisia.

Tehokas pelastustoiminta

Tehokkaan pelastustoiminnan aloittamisen käsitteestä ja mittaamisesta luopumista pidetään huonona kehityksenä, sillä nyt on kehitetty järjestelmiä siihen suuntaan, että ne mahdollistavat käytännössä tuon asian mittaamisen.

Tarkastelujaksotarkastelu ja vuositarkastelu

Voimassa olevan toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisesti riskiruutujen tarkastelussa ei ole ollut tehtäväminimiä. Ohjelunonoksen mukaan vuositarkasteluun otettaisiin käyttöön viiden tehtävän vähimmäisvaatimus. Tämä vaatimus pudottaisi harva-alueelle ominaisten pienempien kylätaajamien vuositarkasteluvaihtoehdon pois. Nämä alueet huomioiva tarkastelujaksotarkastelu ei myöskään täysin vastaa tarkoitustaan. Esimerkki: Harva-alueella sijaitsee kunta/kylätaajama. Alueella on II-riskiluokan riskiruutu/ja. Tehtävätaajuus on kuitenkin niin pieni, että tarkastelujaksotarkastelun enimmäisvuosimäärässä (10 v) tehtäviä kertyy esimerkiksi 18 kappaletta. Tällöin tarkastelujaksoja syntyy kaksi. Näistä 18 tehtävästä ei välttämättä tavoiteta yhtään. Toimintavalmiusaikapuutteet todetaan, kun puutteita on ollut kolmena perättäisenä tarkastelujaksona. Kuvatussa kunnassa on tällöin selkeä ongelma, mutta ongelma ei tule esille tällä tarkastelujaksomenetelmällä

Toimintavalmiussuunnitelman salassapito

Suunnitelman salassapito tulee perustua laintasoiseen säädökseen.

Ohjeen vinkkilaatikat

Useimmat vinkit ovat lähellä itsestäänselvyksiä. Koko asiakirja tulee kirjoittaa niin selkeäksi ja yksiselitteiseksi, ettei ko. vinkkejä tarvita erikseen. Kyseessä on kuitenkin ministeriön ohjausasiakirja, ei oppikirja.

Pelastusmuodostelmien hälyttäminen

Kiireelliset (A-B) pelastustoimen tehtävät ja alle pelastusryhmän vahvuus eivät ole yleensä tarkoituksenmukainen ratkaisu työturvallisuuden tai pelastustoiminnan näkökulmasta. Joissakin kiireettömissä (C-D) tehtävätyypeissä ja virka-apu/avunantotehtävissä yksikkö voi tarjota riittävän suorituskyvyn tehtävän hoitamiseksi, mutta kategorista mahdollisuutta poiketa pelastusryhmävaatimuksesta esimerkkiluetteloineen ei tulisi olla ohjeessa.

Pronto-kirjaukset

Luonnoksessa on kirjattu "Pelastustoimen tehtävistä täytetään pelastustoimen toimenpiderekisterin onnettomuusselosteet ja tarvittaessa rakennusselosteet mahdollisimman nopeasti, kuitenkin korkeintaan yhden kuukauden kuluessa tehtävän päättymisestä." SM:n ohjeessa pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmän (PRONTO) tietojen täyttämistä (VN/3593/2023) on onnettomuusselosteiden täyttämisen määräajaksi asetettu kaksi viikkoa tehtävän suorittamisesta. Ohjeiden määräajat ovat ristiriitaiset. Lisäksi on tarpeettomasti viitattu toimenpiderekisterin kehittymiseen tulevaisuudessa.

Johtaja

Joni Henttu

Pelastusylitarkastaja

Kai Horelli

Jakelu Sisäministeriön pelastusosasto

Tiedoksi Aluehallintovirastot

Itä-Suomen aluehallintovirasto
Postiosoite: PL 2, 13035 AVI
Puhelinvaihe: 0295 016 000
kirjaamo.ita@avi.fi | www.avi.fi

Tämä asiakirja ISAVI/9131/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ISAVI/9131/2024 har godkänts elektroniskt

Horelli Kai 27.09.2024 13:26

Henttu Joni 27.09.2024 14:04